

Ruimtelijk beleid vervalt in oude gewoonte

Milieudossiers en ruimtelijke dossiers werden vorige zomer op een hoop gegooid, met de 'blauwe' dossiers bovenaan. Zonevreemde bedrijven kregen basisrechten. Wonen en werken kregen voorrang op andere behoeften. Het ruimtelijke beleid heeft er heel wat nieuwe 'blauwe plekken' bij, wat niet zonder gevolgen blijft voor de natuur.

TEKST: ANNE-LEEN OP DE BEECK

Menig maatschappelijk bewogen burger, politiek mandataris, ambtenaar en planoloog keek ooit reikhalzend uit naar de moeizame geboorte van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) in september 1997. Na veertig jaar wanbeleid kwam er een kader voor een duurzamer ruimtegebruik, waarmee eindelijk een einde zou komen aan de wildgroei in het Vlaamse landschap. We gingen onze ruimte zodanig beheren dat ook onze kinderen nog een leefbare omgeving zouden kennen. We gingen de ruimtebehoeften van de diverse sociale, economische en ecologische activiteiten gelijktijdig en in hun onderlinge samenhang bekijken.

Vijf jaar later lijken deze nobele initiatieven tegen een muur van onbegrip te botsten. De visie van het RSV moet nog grotendeels worden gerealiseerd, maar de vraag naar herzieningen groeit. Vele gemeenten en provincies werken intussen wel aan structuurplannen. Maar dat is een werk van lange adem, waarvan tot nu toe weinig zichtbaar is op het terrein.

Het ongeduld groeit en daarmee ook de vraag naar snelle oplossingen. De 'samenhangende benadering' die het RSV predikte, lijkt hierdoor stilaan op een wedloop om de eigen ruimtebehoeften veilig te stellen.

Zomerakkoord

Het zomerakkoord van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 volgt uit een regeringscompromis over milieu- en ruimtelijke dossiers en vormt een toonbeeld van dat 'vooruit lopen op de feiten'. Nog vóór de nodige plannen opgemaakt zijn, worden er al een hele reeks mogelijke afwijkingen voorzien.

Na de zonevreemde woningen vorige zomer, kregen nu ook de zonevreemde bedrijven een wel erg gulle vakantiepremie. Een pakket aan 'basisrechten' stelt deze bedrijven in staat volledig te herbou-

wen en – mits planologisch attest – uit te breiden, ongeacht de hinder die dat veroorzaakt voor de omgeving. Het is helemaal onbegrijpelijk dat in ecologisch kwetsbare gebieden een zonevreemd bedrijf nu zelfs meer kan dan alleen zijn gebouwen in stand houden. Het mag nu ook verbouwen en dus rustig verder werken. Hinderlijke bedrijven verliezen dus hun motivatie om uit te kijken naar een andere locatie.

Het is allemaal al te herkenbaar. Ook bij de opmaak van de gewestplannen werden eerst tijdelijke uitzonderingsmaatregelen voor zonevreemde gebouwen voorzien. Maar al snel liep dit zodanig uit de hand dat de filosofie achter de gewestplannen verdween, met een explosie van lintbebouwing en versnippering als gevolg.

Duurzame visie maakt plaats voor banaal gevecht om hectaren.

Op de Erpekouter en de Siesegemkouter in Aalst worden ongeveer 150 ha bijkomende bedrijven-terreinen voorzien in open landbouwgebied aan de rand van de stad. In de stad zelf zijn echter nog ongeveer 200 ha te saneren terreinen aanwezig. Natuurpunt, Bond Beter Leefmilieu en de Boerenbond strijden hier samen met lokale bewoners tegen het onverantwoord aansnijden van open ruimte.

FOTO: HENDRIK DE SCHRIJVER

De situatie van het Munsterbos in Zutendaal vormt een illustratie van 'economische voorrangsregels'. Het natuurgebied ligt naast het industrieterrein Genk-Zuid aan het Albertkanaal. De zone tussen het Munsterbos en het kanaal (zie foto's) is reserve-industriegebied. Het dreigt in de laatste fase van het Provinciaal Structuurplan Limburg – op het ogenblik dat het maatschappelijk overleg voorbij is – omgezet te worden naar industriegebied. Die zone is echter landschappelijk en ecologisch waardevol. Vormt dit de voorbode van het Economisch Netwerk Albertkanaal? De grens tussen economie en ecologie vraagt een maatschappelijk gedragen afweging, geen ad hoc inkleuring.

FOTO: LAMBERT SCHOENMAKERS EN KAREL SAUWENS

Het vernieuwde beleid wilde juist komaf maken met dat uitzonderingsbeleid. De overheden kregen immers vijf jaar de tijd voor de opmaak van sectorale BPA's (Bijzonder Plan van Aanleg) waarin ze de hinder voor de omgeving gingen onderzoeken. In afwachting daarvan waren beperkte instandhoudings- en verbouwingswerken toegelaten. Deze decreetswijziging voor zonevreemde bedrijven maakt echter van de uitzondering de regel, nog voor het planningsinstrument op kruissnelheid is gekomen.

In het zomerakkoord besliste de regering ook nog 'snel' enkele knelpunten rond wonen en werken op te lossen, alvorens het vijfjaarlijkse evaluatieproces voor het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen uit te werken. Ze wil prioritair werk maken van bijkomende hectaren woon- en industriegebieden. Hierbij verlaat ze openlijk de piste van een gelijktijdige en samenhangende verdeling van de ruimte.

Deze beslissing is gebaseerd op louter economische argumenten en wijkt af van het regeerakkoord, dat pleit voor uitvoering van een duurzaam ruimtelijk beleid.

In de praktijk gaat het toestaan van uitzonderingen immers verder. Precies door die lakse houding worden de problemen op het terrein alleen maar groter.

Oude gewoonten

Bovenstaande zaken maken deel uit van een hele reeks van wijzigingen die de fundamenteën van het ruimtelijke beleid langzaam maar zeker uithollen. Het ruimtelijke ordeningsdecreet omvat nochtans de nodige instrumenten om een daadkrachtig ruimtelijk beleid op het terrein waar te maken.

De regering schuift de uitvoering van veel van die noodzakelijke instrumenten (o.a. het grondbeleidsplan, planning- en vergunningenregister, handhavingsbeleid) echter op de lange baan. Terwijl voor bovenstaande complexe problemen wél een snelle regeling mogelijk is. Van de vernieuwende visie op ons ruimtegebruik lijkt de huidige regering enkel de ruimteboekhouding te onthouden.

Hierdoor dreigt het ruimtelijk beleid in zijn oude gewoonten van sectorbelangen te vervallen. Zo blijft een duurzaam ruimtelijk beleid grotendeels dode letter.